

Wissing Ruimtelijke Denkers
Mevrouw D. Best
Postbus 37
2990 AA BARENDRECHT
d.best@wissing.nl

Ede, 23 oktober 2018

Onze referentie : 21800480.B01

Betreft : Onderzoek spuitzone woningbouw Johan de Ridderlaan in Montfoort

Behandeld door : De heer ing. D.J. Hobert

Geachte mevrouw Best,

Hierbij zenden wij u onze bevindingen van het spuitzone onderzoek ten behoeve van het plan aan de Johan de Ridderlaan in Montfoort. Het voornemen is om ter plaatse woningen te realiseren.

In de directe omgeving van het plangebied liggen agrarische percelen op een afstand minder dan 50 meter, waarop een fruitboomgaard aanwezig is. Om die reden is onderzoek naar drift van gewasbeschermingsmiddelen nodig om te bepalen of binnen het plangebied sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat wat betreft gezondheidsrisico's.

Situatie

Het plangebied ligt aan de noordoostkant van de kern Montfoort. Aangrenzend aan de noordoostzijde van het plangebied bevinden zich agrarische gronden waar boomgaarden zijn toegestaan. Op circa 35 meter afstand ten oosten van het plangebied bevindt zich daadwerkelijk een boomgaard. Afbeelding 1 geeft de situatie rondom het plangebied weer.

Afbeelding 1: Situatie plangebied (blauwe ster) en omgeving (bron: ruimtelijkeplannen.nl)

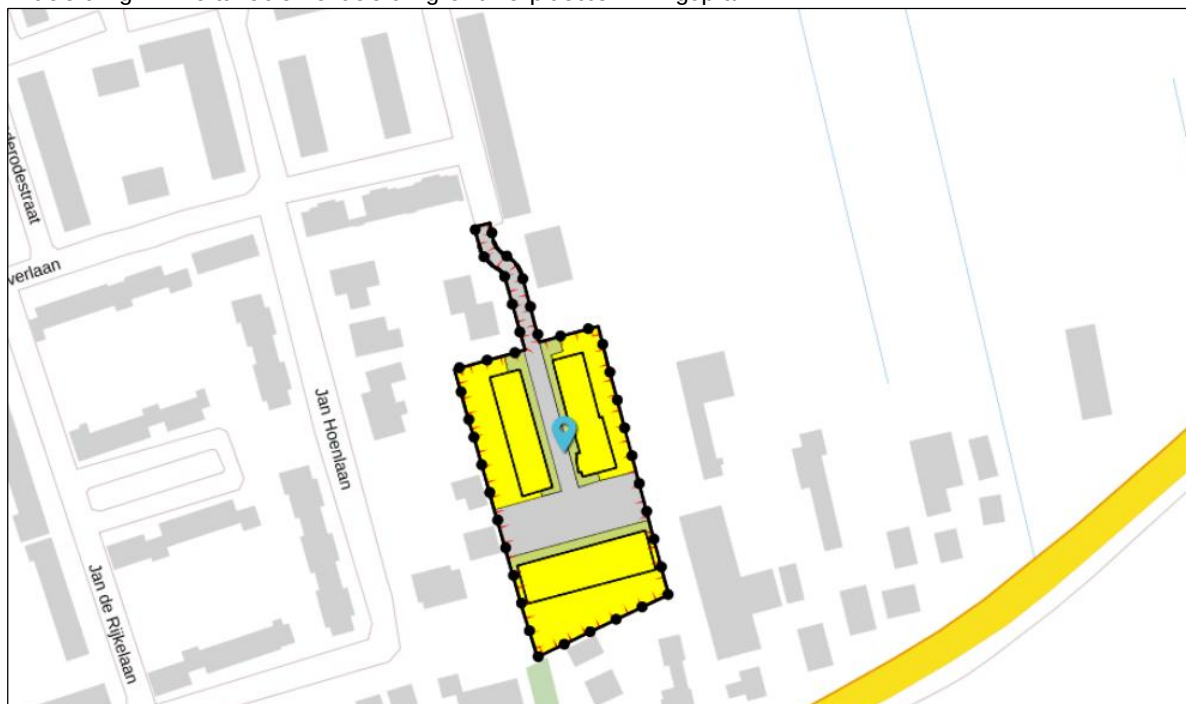
Planologische situatie

Voor de beoogde ontwikkeling in het plangebied wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Ten tijde van dit onderzoek ligt het ontwerpbestemmingsplan daarvan ter inzage. Met het bestemmingsplan worden de bestemmingen 'wonen', 'tuin' en 'verkeer – verblijfsgebied' mogelijk gemaakt. In afbeelding 2 is verbeelding behorend bij dit bestemmingsplan weergegeven.

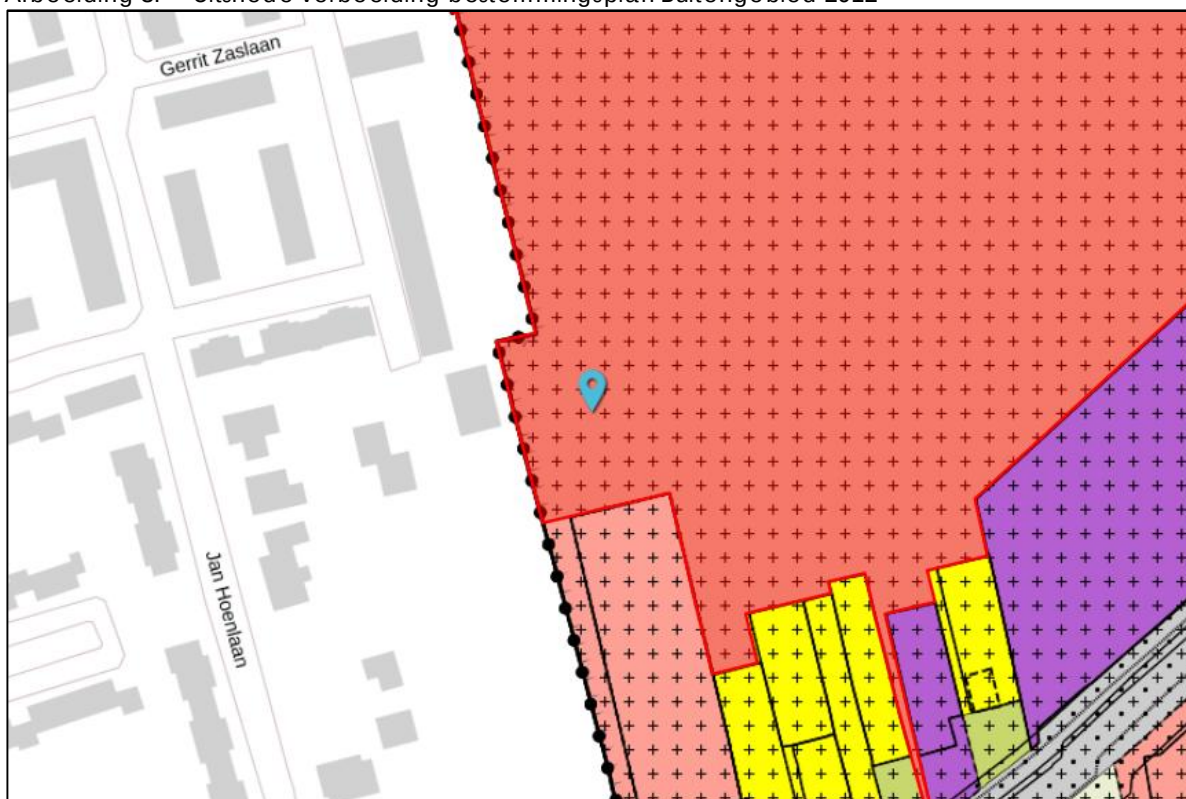
Voor de agrarische percelen in de omgeving van het plangebied is het bestemmingsplan Buitengebied 2012 van kracht. Op basis van dit bestemmingsplan geldt voor de agrarische gronden ten oosten van het plangebied de bestemming 'Agrarisch Rivierzone'. Onder deze bestemming is een volwaardig fruitteelt bedrijf toegestaan (artikel 4.1). In afbeelding 3 is een uitsnede van de verbeelding behorend bij dit bestemmingsplan weergegeven.

Afbeelding 2: Uitsnede verbeelding ontwerpbestemmingsplan

Afbeelding 3: Uitsnede verbeelding bestemmingsplan Buitengebied 2012

Algemene spuitzone

Bij het mogelijk maken van een nieuwe gevoelige bestemming in de nabijheid van boomgaarden of bestemmingen die boomgaarden mogelijk maken, is aandacht voor spuitzones nodig in verband met de risico's voor de volksgezondheid vanwege eventuele blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen via drift.

Met de term drift wordt de hoeveelheid gewasbeschermingsmiddel bedoeld die bij het spuiten buiten het agrarisch perceel op de grond terecht kan komen en/of op hoogte door de lucht passeert. Drift is een belangrijke en directe bron van luchtverontreiniging, waardoor mens en dier in contact kunnen komen met gewasbeschermingsmiddelen. Vooral bij middelen met een hoge toxiciteit en/of voor kwetsbare groepen, zoals jonge kinderen of ouderen, kan drift risico's voor de gezondheid inhouden.

Op basis van jurisprudentie wordt in de praktijk een spuitzone voor bebouwing¹ aangehouden van 50 meter, gemeten vanaf de bestemmingsgrens. Deze 50 meter is in diverse uitspraken van de Raad van State (bijvoorbeeld de uitspraak van 23 september 2009 in zaak nr. 200900570/1/R2) als "in het algemeen niet onredelijk" bevonden en geldt als een vaste richtafstand waar gemotiveerd van kan worden afgeweken. Een kleinere afstand is mogelijk mits dat goed onderbouwd wordt.

De vaste richtafstand van 50 meter is in de open teelt met name van belang voor fruitbomen, omdat gewasbeschermingsmiddelen daarbij niet alleen neerwaarts worden gespoten (onkruidbestrijding), maar ook zij- en opwaarts (voorkomen en bestrijden schimmels en plaagdieren). Vooral het opwaarts spuiten veroorzaakt de meeste drift en is om die reden maatgevend voor gezondheidsrisico's. Om die reden is voor het onderzoek uitgegaan van de drift vanuit (fictieve) fruitboomgaard(en), die op de omliggende percelen aanwezig of planologisch mogelijk zijn.

Benodigde spuitzone

Door Plant Research International (verder PRI) in Wageningen wordt al jaren wetenschappelijk onderzoek gedaan naar drift bij gewasbespuitingen. Over de blootstelling van omwonenden en omstanders door toepassing van pesticiden in de agrarische sector zijn diverse onderzoeksrapporten gepubliceerd. Voor de fruitteelt in laagstam boomgaarden zijn deze gebaseerd op driftgrafieken naar de lucht. De uitspraak² van de Afdeling bestuursrechtsspraak van de Raad van State van juni 2018 heeft duidelijk gemaakt dat rapport 609 van PRI uit mei 2015 niet als basis kan dienen voor locatiespecifiek onderzoek naar de spuitzone. De onderzoeksrapporten die betrekking hebben op de meetdata uit de periode 2008-2012 geven wel het algemeen aanvaard wetenschappelijk inzicht weer en zijn als zodanig bruikbaar.

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van een formule, die verkregen is via regressieanalyse van PRI meetcijfers uit de onderzoekjaren 2008-2012. Er is uitgegaan van standaard praktijk-situaties waarbij voor de bespuitingen gebruik is gemaakt van een 75% driftreducerende spuittechniek³, zie tabel 1. In het PRI onderzoek is voor de gewassituatie uitgegaan van twee situaties, namelijk de kale boom situatie (worst case) en een boom vol in blad.

¹ Daaronder wordt verstaan: een gebouw, bestemd voor en blijkens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf en die daarvoor permanent of een daarmee vergelijkbare wijze van gebruik, wordt gebruikt.

² Uitspraak 201702431/1/R1, d.d. 6 juni 2018

³ Dit is vanaf 1 januari 2018 verplicht vanuit het Activiteitenbesluit milieubeheer (Stb. 2017, 305)

In dit onderzoek is uitgegaan van de maatgevende situatie, te weten de kale boom situatie. De bijbehorende spuitzones, naar boven afgerond in stappen van 5 meter, zijn weergegeven in tabel 2.

Tabel 1: Praktijksituaties met betrekking tot driftreducerende maatregelen en een driftreducerende spuittechniek van 75% (naar voorbeeld van PRI rapport 609 van mei 2015)

Nr.	Praktijksituatie
5.	Geen sloot om boomgaard; er wordt gebruik gemaakt van een driftarme spuittechniek (DRT75).
6.	Geen sloot om boomgaard; er wordt gebruik gemaakt van een driftarme spuittechniek (DRT75), er staat een windhaag ¹ op de perceelgrens.
7.	Geen sloot om boomgaard; er wordt gebruik gemaakt van een driftarme spuittechniek (DRT75), er staat een dubbele windhaag of houtwal op de perceelgrens.
8.	Geen sloot om boomgaard; er wordt gebruik gemaakt van een driftarme spuittechniek (DRT75), er staat een wintergroene ² windhaag op de perceelgrens.

¹ Een windhaag kenmerkt zich door een vegetatie die in de winter bladverliezend is. Daardoor heeft een normale windhaag minder driftreducerende werking in de kaalblad situatie.

² Een wintergroene windhaag kenmerkt zich door in de winter bladhoudende vegetatie. Daardoor heeft een wintergroene windhaag zowel in de volblad als in de kaalblad situatie een sterk driftreducerend effect. Een houtwal met een breedte van 5 meter is wat betreft het afvangpercentage van drift gelijk aan een wintergroene windhaag.

Tabel 2: Benodigde afstand vanaf de eerste bomenrij (m) om in de kaalblad situatie (van de fruitboom) voor de werkzame stof Captan geen overschrijding van de 100%-gezondheidsnorm voor dermale driftblootstelling te krijgen op de hoogten 0-3 m en 3-6 m als gevolg van drift naar de lucht

Praktijksituatie	Teeltvrije zone (m)	Driftreductie via spuittechniek (DRT)	Windhaag	0-3 meter	3-6 meter
				Kale boom	Kale boom
5	3	75%	Nee	30	30
6	3	75%	Ja	20	20
7	3	75%	Twée	10	10
8	3	75%	Wintergroen	10	5

Locatiespecifieke situatie

De feitelijke situatie en locatiespecifieke kenmerken van de boomgaard en de omgeving laten zich als volgt omschrijven:

- De voor drift gevoelige bestemming 'wonen' is beoogd op circa 35 meter van de eerste bomenrij op het oostelijk gelegen agrarische perceel, zie afbeelding 4.
- Tussen de beoogde woonbestemming en het agrarisch perceel bevindt zich geen windhaag.
- In voorgenomen plan is evenmin voorzien in een adequate⁴ windhaag.
- Tussen de voor drift gevoelige bestemming 'wonen' en het oostelijk gelegen agrarische perceel bevindt zich geen waterhoudende watergang.

⁴ Een windhaag is adequaat als deze een gevoelige bestemming voor gewasbeschermingsmiddelen geheel afschermt. Daarvan is sprake als de windhaag ten minste 1 meter hoger is dan het gewas tijdens bespuiten en er op geen enkele positie vrij zicht is tussen het te bespuiten gewas en de gevoelige bestemming voor gewasbeschermingsmiddelen en omgekeerd.

Afbeelding 4: Afstand bestemmingsvlak wonen t.o.v. boomgaard

Op basis van tabel 1 kan worden geconcludeerd dat de lokale situatie overeenkomt met praktijksituatie 5. Voor praktijksituatie 5 geldt voor de relevante luchttlaag tussen 0 en 3 meter een aan te houden afstand tot gevoelige bestemmingen van ten minste 30 meter. In de feitelijke praktijksituatie wordt aan dit afstandscriterium voldaan, maar dit geldt niet voor de planologische situatie.

In de maatgevende planologische situatie is het namelijk mogelijk om op het perceel aan grenzende aan het plangebied ook fruitbomen aan te planten. Daarbij dient dan rekening gehouden te worden met de bestaande woonbestemmingen en overige voor drift gevoelige functies die rondom aanwezig zijn. In dat opzicht is het naar onze mening in dit geval niet reëel ervan uit te gaan, dat in de toekomst er fruitbomen op kortere afstand van het plangebied komen te staan. De beoordeling van risico's voor de gezondheid vanwege drift is daarom toch gebaseerd op de feitelijke omstandigheden ter plaatse, waarin sprake is van een ruimtelijke scheiding van 35 meter tussen bestemmingsvlakgrens worden en de eerste bomenrij.

Conclusies en aanbevelingen

Voor de realisatie van woningbouw aan de Johan de Ridderlaan in Montfoort is vanwege een oostelijk gelegen boomgaard een onderzoek naar spuitdrift van gewasbeschermingsmiddelen uitgevoerd. Er is rekening gehouden met en uitgegaan van:

- maatgevende driftverspreiding, als gevolg van het zij- en opwaarts toepassen van gewasbeschermingsmiddelen, met een wettelijke driftreductie van 75% op het naastgelegen agrarisch perceel waar zich een boomgaard bevindt en waar planologisch een fruitboomgaard is toegestaan;
- het gebruik van voor de gezondheidsrisico's maatgevende gewasbeschermingsmiddelen die voor fruitbomen momenteel toegelaten zijn;
- de feitelijke afstand van 35 meter tussen de beoogde woonbestemming en de eerste bomenrij in de boomgaard die naar onze mening, gelet op de omgeving, in dit geval overeenkomt met hetgeen reëel planologisch mogelijk is.

Uitgaande van de locatiespecifieke situatie wordt aan het afstandscriterium van 30 meter vanwege drift voldaan en is er binnen het plangebied sprake van een goed woon- en leefklimaat.

Hoogachtend,
SPA WNP ingenieurs

De heer ir. R.J.P. Henderickx